

Program rozvoja obce Koláre

Názov dokumentu:	Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 -2030
Územné vymedzenie:	Banskobystrický kraj, okres Veľký Krtíš, obec Koláre
Územný plán obce:	-
Dátum schválenia PRO:	06.06.2024
Dátum platnosti:	2030
Verzia:	1.1
Publikovaný verejne:	10.06.2024
Číslo uznesenia:	03/06/2024
Starosta obce:	Renáta Kerestešová

.....
starostka

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Zoznam skratiek

ATSP	Asistent terénneho sociálneho pracovníka
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
CKO	Centrálny koordinačný orgán
EAGGF	Európsky poľnohospodársky podporný a záručný fond
EF	Európsky fond
EK	Európska komisia
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
EÚS	Európska územná spolupráca
EVS	Efektívna verejná správa
FIFG	Finančný nástroj pre riadenie rybolovu
HDP	Hrubý domáci produkt
HND	Hrubý národný dôchodok
II	Integrovaná infraštruktúra
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KF	Kohézny fond
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2013
KŽP	Kvalita životného prostredia
LZ	Ľudské zdroje
MAS	Miestna akčná skupina
MDVRR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
MPSVaR	Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny
MRK	Marginalizované rómske komunity
MVO	Mimovládne organizácie
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NSRR	Národná stratégia regionálneho rozvoja
NUTS	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

OcR	Obecný rozpočet
OcÚ	Obecný úrad
OcZ	Obecné zastupiteľstvo
OP	Operačný program
OZ	Občianske združenie
PD SR	Programový dokument Slovenskej republiky
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PI	Program INTERACT
PKS	Parita kúpnej sily
POH	Program odpadového hospodárstva SR
PRB	Program rozvoja bývania
PRV	Program rozvoja vidieka
PRO	Program rozvoja obce
RH	Rybné hospodárstvo
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SR	Slovenská republika
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoby
SZZP	Slovenský zväz zdravotne postihnutých
ŠF	Štrukturálne fondy
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TP	Technická pomoc
TSP	Terénna sociálna práca, terénny sociálny pracovník
TUR	Trvalo udržateľný rozvoj
ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
VaI	Výskum a inovácie
VZNP	V znení neskorších predpisov
ZP	Zdravotne postihnutý
Z. z.	Zbierka zákonov

Obsah

- 1 ÚVOD
- 2 CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA A HISTÓRIA OBCE
 - 2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE
 - 2.2 HISTÓRIA OBCE
- 3 ANALÝZA ZDROJOV
 - 3.1 PRÍRODNÉ ZDROJE
 - 3.2 DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA
 - 3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
 - 3.4 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA
 - 3.5 MATERIÁLNE ZDROJE
 - 3.6 EKONOMICKÉ ZDROJE
- 4 SWOT ANALÝZA
- 5 ANALÝZA PROBLÉMOV
- 6 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA
 - 6.1 VÍZIA OBCE
- 7 IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC CIEĽOV A OPATRENÍ
 - 7.1 OPATRENIA A AKTIVITY
- 8 AKČNÝ PLÁN
- 9 ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE
- 10 MONITORING A HOTNOTENIE
- ZÁVER
- ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Úvod

Dokument „Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030“ je základným dokumentom, ktorým sa obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce (ďalej len Program rozvoja obce - PRO) je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Cieľom spracovania PRO je poskytnúť komplexný pohľad na súčasný stav, perspektívy a šance obce v oblasti ekonomického a sociálneho rozvoja, stanoviť strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti rozvoja obce ako celku.

Štruktúra PRO Koláre je v súlade s Metodickou príručkou pre vypracovanie PHSR obce vydaným ešte bývalým MVRR SR a s Metodikou na vypracovanie PHSR obce/VÚC, ktorú vyhotovilo MDV a RR SR (podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z.).

Veľmi dôležitým cieľom tohto dokumentu je zabezpečenie účasti obce na čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Definované sú prioritné rozvojové oblasti, ciele, opatrenia a aktivity PRO v súlade so strategickými rozvojovými dokumentmi na úrovni EÚ, SR, NUTS I, NUTS II a NUTS III.

- Dokumenty nadnárodnej úrovne:

Východisková pozícia Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2020, základný dokument do diskusií na úrovni EÚ, ako aj na národnej úrovni o podobe politiky súdržnosti EÚ po roku 2020, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 25/2018 z 17. 1. 2018.

Návrhy legislatívnych predpisov pre politiku súdržnosti EÚ sú zverejnené na stránke: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_sk

Návrh legislatívneho balíka pre sociálne a globalizačné fondy je zverejnený na stránke:

Správa o Slovensku 2020

Špecifické odporúčanie pre Slovensko 2023

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Spôsob uplatnenia základných podmienok pri príprave implementačného mechanizmu politiky súdržnosti EÚ po roku 2020 v podmienkach SR + príloha, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 324/2019 z 3. 7. 2019

Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027, kľúčový dokument na začatie procesu negociácií s Európskou komisiou k zadefinovaným prioritám SR, ktorý bol schválený Radou vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. 10. 2019.

Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

- Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
- Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
- Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

• Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika za účasti partnerov v súlade s prístupom viacúrovňového riadenia a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov za účelom dosahovania cieľov.

Úlohou PD SR je definovať strategický prístup na riešenie identifikovaných disparít a rozvojových potrieb, ktoré v súčasnosti bránia dostatočne naplňať stratégiu inteligentného, udržateľného inkluzívneho rastu a zvyšovať kvalitu života.

Hlavným cieľom PD SR je zvyšovanie kvality života obyvateľov SR prostredníctvom vytvárania nových pracovných miest, inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Priority pre financovanie:

- Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- Infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- Trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- Moderná a profesionálna verejná správa.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Operačné programy (OP)

- **Výskum a inovácie (VaI)** – špecifická priorita: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií, podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií, Zlepšiť dostupnosť, využívanie a kvalitu informačno-komunikačných technológií. Zvýšenie konkurencie schopnosti malých a stredných podnikov, poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH), Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania.

- **Integrovaná infraštruktúra (II)** – špecifická priorita: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach,

- **Ľudské zdroje (LZ)** – špecifická priorita: Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácie. Investície do vzdelávania, rozvoja schopností a celoživotného vzdelávania.

- **Kvalita životného prostredia (KŽP)** – špecifická priorita: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov. Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika.

- **Efektívna verejná správa (EVS)** – špecifická priorita: Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality. Posilnenie inštitucionálnych kapacít verejných orgánov a zainteresovaných strán a efektívnosť verejnej správy.

- **Integrovaný ROP (IROP)** – špecifická priorita: Regionálna infraštruktúra a politika.

Samostatným režimom sa budú riadiť programy:

- Technická pomoc (TP)
- Rybné hospodárstvo (RH)
- Program rozvoja vidieka (PRV)
- Európska územná spolupráca (EÚS)
- Program INTERACT (PI)

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

- Dokumenty národnej úrovne:

• Národná stratégia regionálneho rozvoja SR na roky 2021 – 2027

Národná stratégia je východiskový strategický dokument, ktorého cieľom je komplexne určiť strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v SR. Jej úlohou je pre región na úrovni NUTS 3:

- identifikovať jeho vnútorný potenciál a špecifikovať jeho možnú konkurencieschopnosť v rámci SR,
- charakterizovať jeho špecifické stránky a z nich vyplývajúce hlavné konkurenčné výhody v rámci SR ako aj v európskom kontexte,
- určiť jeho rozvojové strategické ciele a priority.

Národná stratégia bola vypracovaná v súlade s inými strategickými a koncepčnými dokumentmi, napr. v oblasti politiky súdržnosti nadväzuje na Národný strategický referenčný rámec SR 2007 - 2013 (vrátane operačných programov), v oblasti územného rozvoja je koordinovaná súbežne s aktualizáciou KURS 2001. Národná stratégia tiež vychádza z Lisabonskej stratégie EÚ a jej rozpracovania pre Slovensko v rámci dokumentov, ako je Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, Národný program reforiem SR a Modernizačný program Slovensko 21.

NSRR je zároveň východiskový dokument pre spracovanie nového programového dokumentu na využívanie finančných prostriedkov z fondov EÚ po roku 2013.

V súlade s Lisabonskou stratégiou, v ktorej je stanovený cieľ vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku, ktorá je charakterizovaná rastom, sociálnou súdržnosťou a úctou k životnému prostrediu, bude potrebné i naďalej v Slovenskej republike zamerať pozornosť na rozvoj: ľudských zdrojov, podnikateľského prostredia, vedy, výskumu a inovácií, životného prostredia.

Strategickým cieľom NSRR je „Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov pri súčasnom zvyšovaní kvality života ich obyvateľov a pri rešpektovaní princípov T

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Operačné programy (OP)

Regionálny operačný program

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.

Životné prostredie

Operačný program je zameraný na „zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a na posilnenie environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja“.

Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Globálnym cieľom tohto operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

Výskum a vývoj

Hlavným zameraním operačného programu je „modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách“.

Zdravotníctvo

Zlepšenie podmienok ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva ako pracovnej sily prostredníctvom zvyšovania kvality, dostupnosti, efektívnosti zdravotnej starostlivosti a podpory zdravia sú priority OP Zdravotníctvo.

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. Vzhľadom na nízku flexibilitu a efektívnosť zamestnancov v rôznych oblastiach verejnej správy, ako aj potrebu skvalitniť tvorbu politík, budú v operačnom programe podporované aktivity smerujúce ku skvalitneniu ľudského kapitálu a aktivity orientované na kvalitnú tvorbu politík.

Bratislavský kraj

Prioritou operačného programu je všestranný rozvoj územia v záujme zvýšenia kvality života obyvateľov Bratislavského kraja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Vzdelávanie

Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti je globálnym cieľom OP Vzdelávanie. Operačný program bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre pracovný trh.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Informatizácia spoločnosti

Globálnym cieľom operačného programu je „vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku na rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky“, čím sa prispeje k dosahovaniu cieľa strategickej priority Vedomostná ekonomika, ktorým je „rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb“.

Doprava

Cieľom operačného programu je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej železničnej osobnej dopravy.

Technická pomoc

Globálnym cieľom operačného programu je zabezpečiť efektívne, účinné a správne riadenie, implementáciu, finančné riadenie, kontrolu a audit štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rokoch 2007 - 2013 na Slovensku pre dosiahnutie strategického cieľa SR „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.

• Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Úloha tvorby novej stratégie regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 bola zadefinovaná v aktualizovanej Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR, a schválená uznesením vlády č. 222/2014. Zadávatel' stratégie (Úrad vlády SR) je zodpovedný za politické zadanie vytvorenia stratégie, menuje gestora prípravy tvorby stratégie a schvaľuje Vstupnú správu a rozhoduje o ďalšom postupe tvorby stratégie navrhutej vo Vstupnej správe. Predbežná vízia Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich obcí, miest a regiónov odolných voči globálnym ekonomickým výkyvom, poskytujúcich kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život obyvateľov, pre rozvoj podnikateľských aktivít, domáceho a zahraničného kapitálu a atraktívna pre návštevníkov a turistický ruch.

Cieľ tvorby stratégie

Cieľom stratégie je podpora udržateľného dynamického inkluzívneho rozvoja komunit a modernej inovačne orientovanej ekonomiky v regiónoch, mestách a obciach Slovenska v prospech zlepšenia životných podmienok ich obyvateľov, kvality ich sídelného prostredia, vytvorenia podmienok pre využitie ich špecifických potenciálov, udržateľné a efektívne využitie ľudských, ekonomických a prírodných zdrojov, ich rozvoj a ochrana. Pri tom bude potrebné:

- Zvýšiť efektívnosť jednotlivých priestorovo relevantných politík ich vzájomnou koordináciou na základe reflektovania národných strategických dokumentov, spolu s celkovou koordináciou medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a ich strategickými zámermi,
- Zvýšiť efektívnosť využitia vnútorného potenciálu rozvoja regiónov, miest a obcí posilnením väzieb odvetvových politík na priestor regiónov a obcí a vzájomným prepojením regionálneho a územného plánovania,
- Zvýšiť efektívnosť využitia zdrojov obcí posilnením kapacít, aktívnej účasti a zodpovednosti jednotlivých aktérov ich rozvoja a vytvorením adekvátneho priestoru pre ich účasť na riadení rozvoja.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Dokumenty regionálnej úrovne:

• Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na roky 2022-2030.

NSRRSR zadefinovala strategické ciele BBSK nasledovne:

- doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
- rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti elektronických služieb,
- poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
- inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Na základe uvedeného boli určené prioritné oblasti:

PO 1: Veda, výskum a inovácie

PO 2: Ľudské zdroje

PO 3: Zamestnanosť

PO 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

PO 5: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

Víziou obce je zabezpečiť hospodársky a ekonomicky rast pri dodržaní podmienok TUR a využití obnoviteľných zdrojov energie, kvalitne zabezpečenie životných potrieb obyvateľstva v kontexte zachovania a rozvoja kultúrnych tradícií a zvykov v obci využívajúc úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektoru a občanov.

Dosiahnutím stanovených cieľov sa zlepši miestna infraštruktúra, podporí sa rozvoj miestneho vidieckeho podnikania, vytvorenie nových pracovných príležitostí, poskytnú sa kvalitnejšie základné služby samotnému obyvateľstvu i návštevníkom vidieka, čo v dôsledku prispeje k rozvoju vidieckeho turizmu v obci a zvýši sa atraktivita obce, okolitých obcí i regiónu.

Finančne prostriedky, ktoré získame z Európskych fondov, musíme čo najefektívnejšie vynaložiť. Pomáhať obciam by mali odborníci, ktorí sú vzdelaní, skúsení a majú určitú motiváciu. Musíme takých odborníkov udržať v regióne ba aj v obci, aby kapacita mladých vzdelaných ľudí čím ďalej rástla.

Dokument na dosahovanie cieľov rozvoja obce Kosihy nad Ipľom je jedným z podporných dokumentov, ktorý obsahuje podrobne detaily a ciele programu.

Poslaním PRO Koláre je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to zároveň otvorený dokument, ktorý sa môže podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať.

Postup spracovania Programu rozvoja obce

Program rozvoja obce bol vypracovaný na základe Metodickéj príručky vydanéj Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, sekciou regionálnej politiky. PRO Kosihy nad Ipľom obsahuje tieto základné časti:

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

1. Analytická časť

- pozostáva zo situačnej analýzy, t.j. identifikácie súčasného stavu socio-ekonomického vývoja obce a okolia obce, hodnotí súčasný stav v jednotlivých oblastiach na území obce, analýza bola zameraná na tieto oblasti: prírodné zdroje, demografická situácia, sociálna a technická infraštruktúra, materiálne zdroje a ekonomické zdroje,
- vypracovanie SWOT analýzy.

2. Strategická časť

- rozoberá rozvojovú stratégiu územia, resp. víziu obce a ciele obce.

3. Programová/Implementačná časť

- zahŕňa opatrenia, priority a konkrétne plánované aktivity.

4. Finančná časť

- nadväzuje na strategickú časť PRO, definuje priority a opatrenia.
- pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia.

Účel Programu rozvoja obce:

Účelom je aktualizácia celého strategického rozvojového dokumentu s cieľom definovať potrebné, žiaduce priority, ktoré obci umožnia dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii.

Program rozvoja obce je komplexným dokumentom. Spája otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja obce sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

- Územný plán obce
- Program odpadového hospodárstva
- Program rozvoja bývania
- Plán rozpočtu obce

Poslaním PRO je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to otvorený dokument a mal by sa podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Dokumenty regionálnej úrovne:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na roky 2014-2020.

NSRRSR zadefinovala strategické ciele BBSK nasledovne:

- doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
- rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti elektronických služieb,
- poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
- inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Na základe uvedeného boli určené prioritné oblasti:

PO 1: Veda, výskum a inovácie

PO 2: Ľudské zdroje

PO 3: Zamestnanosť

PO 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

PO 5: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje.

Víziou obce je zabezpečiť hospodársky a ekonomicky rast pri dodržaní podmienok TUR a využití obnoviteľných zdrojov energie, kvalitne zabezpečenie životných potrieb obyvateľstva v kontexte zachovania a rozvoja kultúrnych tradícií a zvykov v obci využívajúc úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektoru a občanov.

Dosiahnutím stanovených cieľov sa zlepši miestna infraštruktúra, podporí sa rozvoj miestneho vidieckeho podnikania, vytvorenie nových pracovných príležitostí, poskytnú sa kvalitnejšie základné služby samotnému obyvateľstvu i návštevníkom vidieka, čo v dôsledku prispeje k rozvoju vidieckeho turizmu v obci a zvýši sa atraktivita obce, okolitých obcí i regiónu.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Finančne prostriedky, ktoré získame z Európskych fondov, musíme čo najefektívnejšie vynaložiť. Pomáhať obciam by mali odborníci, ktorí sú vzdelaní, skúsení a majú určitú motiváciu. Musíme takých odborníkov udržať v regióne ba aj v obci, aby kapacita mladých vzdelaných ľudí čím ďalej rástla.

Dokument na dosahovanie cieľov rozvoja obce Koláre je jedným z podporných dokumentov, ktorý obsahuje podrobne detaily a ciele programu.

Poslaním PRO Koláre je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to zároveň otvorený dokument, ktorý sa môže podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať.

Postup spracovania Programu rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol vypracovaný na základe Metodickéj príručky vydanéj Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, sekciou regionálnej politiky. PRO Koláre obsahuje tieto základné časti:

1. Analytická časť

- pozostáva zo situačnej analýzy, t. j. identifikácie súčasného stavu socio-ekonomického vývoja obce a okolia obce, hodnotí súčasný stav v jednotlivých oblastiach na území obce, analýza bola zameraná na tieto oblasti: prírodné zdroje, demografická situácia, sociálna a technická infraštruktúra, materiálne zdroje a ekonomické zdroje,
- vypracovanie SWOT analýzy.

2. Strategická časť

- rozoberá rozvojovú stratégiu územia, resp. víziu obce a ciele obce.

3. Programová/Implementačná časť

- zahŕňa opatrenia, priority a konkrétne plánované aktivity.

4. Finančná časť

- nadväzuje na strategickú časť PRO, definuje priority a opatrenia.
- pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Účel Programu rozvoja obce:

Účelom je aktualizácia celého strategického rozvojového dokumentu s cieľom definovať potrebné, žiaduce priority, ktoré obci umožnia dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii.

Program rozvoja obce je komplexným dokumentom. Spája otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja obce sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Poslaním PRO je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce. Je to otvorený dokument a mal by sa podľa vopred stanovených pravidiel dopĺňať a aktualizovať.

2 Charakteristika územia a história obce

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

2.1 CHARAKTERISTIKA OBCE

Obec sa nachádza na juhu stredného Slovenska. Leží v Ipeľskej kotline na pravom brehu Ipeľu. Odlesnený rovinný chotár na mokrej zaplavovanej nive a terasách Ipeľu a potoka Studienky tvoria mladotret'ohorné uloženiny. Má nívne, lužné a hnedozemné pôdy.

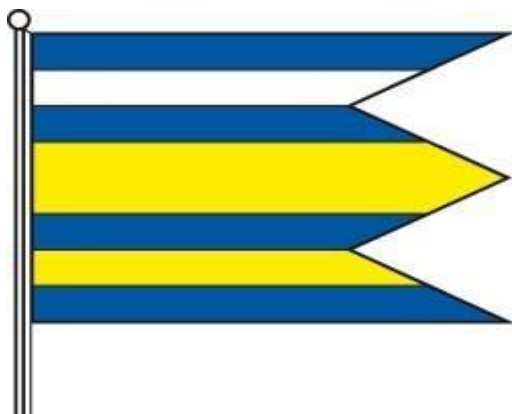
Susedné mestá a obce : Veľká Čalomija, Malá Čalomija, Chrastince, Slovenské Ďarmoty, Balašské Ďarmoty (Balassagyarmat – MR)

Celková rozloha obce : 531 ha
Nadmorská výška : 145 m. n. m.

SYMBOLY OBCE

Erb obce tvorí v modrom štíte zlaté, striebrom okované koleso sprevádzané v horných rohoch štítu nebeskými telesami – v pravom strieborným položeným polmesiacom a vľavo zlatou hviezdou.

Vlajku obce Koláre tvorí sedem pozdĺžnych pruhov vo farbách modrej (1/8), bielej (1/8), žltej (2/8), modrej (1/8), žltej (1/8) a modrej (1/8). Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

2.2 Historický vývoj obce Koláre

Názov obce je pravdepodobne odvodený od mena turkického kmeňa Kabarov, ktorý mal v maďarskom vojsku za úlohu stráženie hraničných zásokov, z ktorých jeden je doložený aj v mene susedného zaniknutého sídla Kowarzeg. Niektoré pramene uvádzajú aj možnosť, že názov je slovenského pôvodu a je odvodené od slova *kovár* (kováč). Na území dnešnej obce Koláre bolo osídlenie v neolite – bolo tu sídlisko lengyelskej kultúry, aj slovanské sídlisko z doby veľkomoravskej. Po prvýkrát sa nepriamo spomína už v r. 1247, kedy opísaný chotár sídla Ďarmoty siahla až na hranice majetkov komesov Poznana a Nicolaa. Títo sa spomínajú v r. 1257 ako synovia Nicolaa *de Kuar* a vlastníci časti Príbeliec, ktoré tu darovali svojmu príbuznému. Rod *de Kuar* bol jednou vetvou Hunt-Poznanovcov, starého rodu slovenského pôvodu, ktorý získal obrovské majetky na území pôvodného Nitrianskeho kniežatstva ešte za Štefana I. Dá sa predpokladať, že k nim patrili aj Koláre a Čalomija, ktoré boli dlhodobým sídlom a nedeliteľnou dŕžavou tejto vetvy, z ktorej neskôr vzišli šľachtické rody Kolárskych a Čalomijských. Nicolaus sa v r. 1292-96 spomína pri spore o hranice majetku Kowarzeg, ktorý sa v susedstve Kolár uvádza pri metácii z r. 1298.

V r. 1299 si všetky majetky Nicolaa rozdelili jeho štyria synovia a jedna dcéra s manželom. Títo synovia si v r. 1302 majetky prerozdělili, a v r. 1303⁷ sa museli podeliť ešte aj s dedičmi svojho strýka Poznana. Už v tejto dobe na Ipli pri Kolároch stál **mlyn**, ktorý je vôbec najstarším doloženým v regióne, a ktorý v r. 1306 získali Nicolaovi potomkovia. Poznanova dcéra Kethe sa vydala do rodu šľachty z Plášťoviec (okr. LV), a ako veno získala časť Selian, ktorá sa v jej vlastníctve spomína v r. 1309 a 1326. V r. 1328 sa Nicolaov syn Ladislaus uvádza ako sused pri spore o zaniknutú dedinu Inanch; v tomže roku spolu s bratom vymenili svoj podiel v Príbelciach za majetky v zaniknutom sídle *Zanthleurench* v maď. časti Novohradu.

V r. 1332 sa obaja bratia spomínajú vo funkcii slúžnych Hontianskeho komitátu. Potomkovia Poznana a Nicolaa sa v týchto dobách ešte striedavo spomínajú s oboma prídomkami (Kolársky i Čalomijský), čo svedčí o blízkej prepojenosti oboch sídiel. Až zhruba od polovice 14. storočia sa ako šľachta z Kolár formuje vetva, vychádzajúca od Poznana. Na vtedajšie pomery šlo rozhodne o súdržnú rodinu, pretože spory v rámci blízkeho príbuzenstva sa prakticky neuvádzajú. Aj to je jeden z dôvodov, prečo sa samotné sídlo Koláre v listinách spomína len zriedka – dedilo sa v priamej línii po meči, a vždy ako celok, takže nedochádzalo k drobeniu tunajších majetkov. Spory Kolárskych sa vždy týkali len majetkov viac či menej vzdialených, ktorých táto rodina mala pomerne veľa – okrem najstarších donácií na Koláre, Čalomiju, Sel'any, Opatovce a dve zaniknuté dediny *Zanthleurench* a *Felzerfalu* rod postupne získaval a predával aj majetky v Plášťovciach, Semerovciach, Szadiciach, Krškanoch (všetky okr. LV), v našom regióne v Trebušovciach a Kiarove, v Mohore v Novohrade, ale aj vo vzdialených stolicích Zvolenskej, Peštianskej, Hevešskej, Békešskej a Biharskej. Predstavitelia rodu Kolárskych sa v listinách zo 14. storočia objavujú veľmi často v rôznych nižších funkciách. Najvýznamnejším predstaviteľom rodu a pravdepodobne najdôležitejšou osobnosťou neskorého stredoveku, ktorá pochádzala z tohto regiónu, bol **Paulus**, syn Matthiasa Poznanaov pravnuke. Kedy sa narodil, nevieme – v listinách sa po prvýkrát spomína v r. 1374 prispore o Sel'any, takže v tej dobe už musel byť dospelý. Už v tejto listine spomína s prezývkou *litteratus*, čiže vzdelanec, ktorá dávala zväčša šľachticom s univerzitným vzdelaním. Je zrejmé, že Paulus mal vzdelanie právnické, a podľa toho sa odvíjala aj jeho kariéra – najskôr zastupoval vlastnú rodinu, v r. 1388-91 bol právnym zástupcom zemanov z rodu *de Chytar* (Csítar v maď. Novohrade), ale už v r. 1392 sa spomína ako hlavný notár (*prothonotarius*) dvorského sudcu Emerica Bebeka. Dá sa predpokladať, že Paulus mal dobré väzby práve s rodom Bebekovcov, pretože aj jeho ďalší postup sa spája s nimi. V r. 1400 sa poprvýkrát spomína vo funkcii **hlavného notára** vtedajšieho palatína Detrica Bebeka, a toto miesto zastával aj počas úradovania najdlhšie pôsobiaceho uhorského palatína,

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Nicolausa de Gara (1402-1433), až do svojej smrti okolo r. 1430. Ako hlavný notár palatína bol prakticky najvyšším výkonným súdnym úradníkom v Uhorsku, a mal na starosti celý chod palatínskej kancelárie. Niekoľko listín palatínskej proveniencie bolo dokonca vydaných priamo v Kolároch, čo svedčí o tom, že palatín bol častým hosťom v kúrii rodu Kolárskych. Ako sme už spomenuli, správy o Kolároch ako sídle sú sporé. V r. 1400 sa spomína pri spore o hranice Ďarmôt, avšak ide len o citáciu starej listiny z r. 1247. Zaujímavejšou je listina z r. 1410, ktorá opäť spomína mlyn v Kolároch, podľa správy až **štorkolesový**, ktorého prevádzka bola ale obmedzovaná postavením nového mlyna v osade *Riba* na opačnej strane Ipl'a, čo sa stalo predmetom sporu. Takisto zaujímavým je dokument z r. 1411, podľa ktorého bola na nejakých kolárskych poddaných, uväznených vo Vacove, uvalená kaucia 120 forintov, ktorú mal zaplatiť ich zemepán, inak by mu mohol byť zabratý majetok v Kolároch v tejto hodnote. V r. 1413 sa sídlo spomína pri spore o susedný Kowarzeg. Pre históriu obce je dôležitý záznam z r. 1425, podľa ktorého daroval vyššie spomenutý Paulus veľkú časť svojho majetku na založenie **kaplnky** či kostola sv. Mikuláša v Kolároch, ktorý mal byť fíliou staršieho čalomijského kostola, pod ktorý azda dovtedy patrili obe sídla.

Po Paulovej smrti prebrali správu majetkov jeho synovia Ladislaus a Johannes, z ktorých prvý síce mal minimálne jedného syna, ten však okolo r. 1470 asi umrel. Tým by rod Kolárskych vymrel po meči, avšak Ladislauova dcéra Anna si za manžela vzala Simona z Mohory, ktorý bol do rodiny formálne adoptovaný a prebral aj rodový prídomok. Tento pár mal dvoch synov, Paula a Ladislaua, z ktorých predovšetkým ten prvý opäť pozdvihol rodovú slávu, aj keď na pozície svojho slávnejšieho predka-menovca nedosiahol. Vrcholom jeho kariéry bola pozícia **hontianskeho vicekomesa** (vicišpána), ktorú však zastával po viac ako 10 rokov (1511-1525). Pokiaľ ide o samotné sídlo, v r. 1508 sa spomínajú mená dvoch poddaných – Michael Brohon a Benedictus Ebecky, a v r. 1526 mená ďalších troch – Petrus Bochan, Paulus Ebeczky a Gregorius Kolchar. Táto listina uvádza aj nespornú existenciu tunajšieho **kostola**. Málo písomných dokladov máme z obdobia tureckej okupácie. Z r. 1541 sa zachovalo potvrdenie donácie na majetky rodu, ktorými boli: Koláre, Opatovce, Bátorová, Seľany, Trebušovce, Szadice, Horné Semerovce a Malé Krškany v Hontianskej, Bew a Kenderes v Hevešskej, a Echeg v Békešskej stolici. Portálny súpis z r. 1549 uvádza len toľko, že majiteľmi obce boli zemanovia. Podľa Ivána Nagya mali Paulus a Ladislaus dokopy 5 synov, avšak môžeme sa domnievať, že títo padli v protitureckých bojoch, pretože ako posledných žijúcich potomkov uvádza len dcéry. Rod tak niekedy v druhej polovici 16. storočia vyhynul po meči a dôležitosť dediny výrazne upadla. Majetky sa tak vrátili do rúk panovníka, ktorý ich pravdepodobne prideliť svojim verným – jediný zachovaný donačný záznam však máme až z r. 1660, kedy časť z nich, vrátane Kolár, prešla od istého Andreasa Barsona do rúk Georga Illeshazyho, trenčianskeho a liptovského župana. Korabinského lexikón uvádza existenciu viníc pri Ipli, Fenyos spomína majetky rodov Géczy, Kubinyi, Ebeczky a Dubraviczky, Borovszky ešte pridáva rody Bory, Horváth, Murányi a Prónay. Do roku 1905 tu mal majetky Leo Festetics. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Po vzniku 1. ČSR sa z usadlostí na maďarskej strane Ipl'a sformovala nová osada **Újkóvár**, neskôr pričlenená k Balassagyarmatu. Počas II. svetovej vojny stratila obec svoj drevený most cez Ipeľ, postavený začiatkom 19. storočia, a tým aj významnú polohu v živote hontianskej župy.

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“. Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

- V centre obce je postavená **kamenná zvonica** neoklasicistického tvaru, podobná tej v Sečiankach. Traduje sa, že od nej viedli tunely na hrad Modrý Kameň, ako aj na už neexistujúci hrad [Haradissa](#).
- V kostolnej záhrade je malá kaplnka Najsvätejšieho Ježišovho srdca, postavená z červených tehál rodinou Násalyovcov.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

- Predchodcom dnešného kostola bola **kaplnka sv. Mikuláša**, ktorá je spomenutá v listine z r. 1425. V roku 1526 sa spomína aj tunajšia farnosť. Samotný kostol bol postavený až v r. 1899 v neobarokovom slohu, pričom na stavbu múrov sa použil aj materiál zo starej kaplnky. Ide o jednodňovú stavbu s pristavaným polkruhovým uzáverom presbytéria. Romantická strešná vežička má ihlancové zastrešenie. Hlavný oltár tvorí olejomalba sv. Mikuláša a polychrómované sochy anjelov, všetko z 19. storočia. Druhý z patrónov kostola, sv. Štefan kráľ, je zobrazený na freske na severnej stene kostola. Na bočných oltároch sú polychrómované sochy Ježišovho srdca a Lurdskej Panny Márie, obe z 20. storočia. V sakristii je pekný drevený kríž aj socha vzkrieseného Krista z 19. storočia.

- Rodinný dom a pamätná tabuľa Františka Kubínyiho

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

1.1. Významné osobnosti obce

František Kubínyi (Kubínyi Ferenc * 1836 – 1903)

Narodil sa tu v roku 1836, zomrel vo Veľkom Krtíši v roku 1903. Bol spisovateľ, jazykovedec a historik. Študoval v Luteránskom gymnáziu v Pešti. Od roku 1853 študoval na Polytechnike v Pešti. V roku 1855 sa vrátil do Kolár prevzal a spravoval majetok po svojom nebohom otcovi. V roku 1869 vycestoval do Nemecka (Porýnie, Norimberg, Mainz) stade doviezol historické nálezy.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Zberu historických nálezov sa venoval aj doma najmä z okolia Hontu z doby kamennej, ktoré neskôr v roku 1886 vystavili v samostatnej vitríne v Budapešti. Finančná kríza v roku 1873 ho dohnala k predaju svojho majetku. Vtedy sa presťahoval do Albertfalvy, kde založil mliekareň. Pri príležitosti dražby rodinných pozemkov a rodného domu jeho sestra Kristína (Festeticská Leo grófka) získala naspäť ich kolársky majetok. Začiatkom roka 1880 sa presťahoval naspäť do Kolár. Jeho archeologické publikácie vyšli v Archeologickej komunikácii, v historickej a archeologickej brožúry v Győri, v maďarskej brožúre Turula Maďarské Múzeum. Jeho hrob nájdeme v evanjelickom cintoríne.

Pál Csáky (*1956)

Narodil sa 21. marca 1956. Je ženatý, má štyri dcéry. Je spisovateľ, politik a od roku 2014 poslanec Európskeho parlamentu.

V rokoch 1976 – 1980 študoval na Vysokej škole chemicko-technologickej v Pardubiciach, odbor fyzikálna organická chémia, kde získal titul Ing. Po absolvovaní školy začal pracovať ako hlavný technolog vo firme Levitex v Leviciach. V rokoch 1992 – 1998 zastával funkciu predsedu poslaneckého klubu MKDH. Od roku 1998 pôsobil ako podpredseda strany SMK. V rokoch 2002 – 2006 bol podpredsedom vlády SR pre európsku integráciu, ľudské práva a menšiny. Po voľbách v roku 2006 sa stal poslancom NR SR za SMK, ktorej sa nakoniec stal aj novým predsedom.

3. Analýza zdrojov

3.1 Poloha obce

Obec sa nachádza na juhu stredného Slovenska. Leží v Ipeľskej kotline na pravom brehu Ipľa. Odlesnený rovinný chotár na mokrej zaplavovanej nive a terasách Ipľa a potoka Studienky tvoria mladotret'ohorné uloženiny. Má nívne, lužné a hnedozemné pôdy.

Susedné mestá a obce : Veľká Čalomija, Malá Čalomija, Chrastince, Slovenské Ďarmoty, Balašské Ďarmoty (Balassagyarmat – MR)

Celková rozloha obce : 531 ha

Nadmorská výška : 145 m. n. m.

Mapa č. 1. – Vymedzenie územia obce

3.2 PRÍRODNÉ ZDROJE

Riešené územie nemá príliš pestrý charakter geologickej stavby, čo je podmienené jeho geografickou pozíciou na juhu Slovenska, kde sa na geologickej stavbe podieľajú takmer výlučne horniny z obdobia neogénu (sedimenty a vulkanity) prekryté tenkými nesúvislými pokryvmi kvartérnych uloženín. Má stredne kvalitné lužné, nívne a hnedozemné pôdy.

Rieka Ipeľ je obkolesená romantickou prírodou a dobrými miestami na rybolov. V extraviláne obce sa nachádzajú minerálne pramene.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny predstavuje predchádzanie zásahom a obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, prirodzený estetický vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov týchto zásahov. Povinnosť chrániť všetky zložky prírody je zakotvená v rade zákonných opatrení, základným zákonom je Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení nesk. predpisov. V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa pre územnú ochranu prírody a krajiny stanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ako všeobecná ochrana platí na celom území SR všade tam, kde nie je vyhlásená územná ochrana v jednotlivých kategóriách chránených území. Druhý až piaty stupeň predstavuje osobitnú ochranu, a to v zmysle územného členenia, alebo v zmysle druhovej ochrany.

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je nanajvýš dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchove a vzdelávania.

Chránené vtáčie územie Poiplie predstavuje polohové katastrálne územie v okrese Levice sú to obce: mesto Šahy a Tešmák. Väčšina tohto chráneného vtáčieho územia sa nachádza okrese Veľký Krtíš: sú to obce: Balog nad Ipľom, Bušince, Čeláre, Dolinka, Chrastince, Ipľské Predmostie, Kiarov, Kosihy nad Ipľom, Koláre, Kováčovce, Malá Čalomija, Veľká Čalomija, Slovenské Ďarmoty, Muľa, Vrbovka a Záhorce. Vzniklo pre ochranu vtáctva ako prekrajiny s členstvom Európskej únie. Patrí do sústavy chránených území členských krajín EÚ –NATURA 2000. Územie bolo vyhlásené za chránené dňa 7. januára 2008. Dôvody vyhlásenia spočívali v ohrozovaní biotopov, niektorých chránených živočíchov. V posledných rokoch sa ich počet znížil až o 25%. V oblasti rieky Ipľ, sa nachádzajú obce s rozsiahlymi lužnými lesmi, vlhkými lúkami, poľami, taktiež s množstvom potokov, rybníkov a dokonca aj mokradľami. Tieto vtáky potrebujú zabezpečené vtáčie územie, na svoje rozmnožovanie, hniezdenie, hľadanie potravy a všeobecne aby prežili. Sú to prevažne vtáky Európskeho významu a sťahovavé druhy. V súlade s pravidlami systému Natura 2000 bolo v roku 2004 spolu s ďalšími

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

najvýznamnejšími lokalitami Slovenska vyhlásených na území Poiplia sedem ÚEV: Poiplie (zahŕňajúce alúvium Ipl'a od Tešmáku po Veľkú Ves nad Ipl'om), Cúdeninský močiar, Ipeľské hony, Seleštianska stráň, Kiarovský močiar, Dedinská hora, a Dálovský močiar.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Obec nemá žiadne prvky, ktoré by boli zaradené do sústavy NATURA 2000.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípů trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať, alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípů trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, ako napr.:

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde,
- Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 572/2004 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami v znení nesk. predpisov

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/2004 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení nesk. predpisov,
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 284/2001 Z.z, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení nesk. predpisov.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- Ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd. Samostatnou zložkou sú odpady.

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jeho vykonávacia vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi. Od 1.januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť jeho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Koláre

3.2 DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA

Vývoj počtu obyvateľov

Koláre

Názov obce: **Koláre**

Kód obce: **516112**

Názov okresu: **Veľký Krtíš** Kód okresu: **610**

Názov kraja: **Banskobystrický kraj** Kód kraja: **600**

Nadmorská výška: **145** m n.m.

Priemerná hustota obyvateľstva obce je: **65** obyvateľov na 1km²

Údaje o pôde a rozlohe za rok 2021	Celková výmera obce: 5,31 km² - 531 ha
Poľnohospodárska pôda spolu: 4,66 km² 466 ha - 88%	Pôda nepoľnohospodárska spolu: 0,65 km² - 65 ha - 12%
- Pôda orná: 4,11 km² - 411 ha - 88,26%	- Lesný pozemok: 0,00 km² - 0 ha - 0,00%
- Trvalé kultúry:	- Vodná plocha: 0,20 km² - 20 ha - 30,71%
Chmelnice: 0,00 km² - 0 ha - 0,00%	- Plocha zastavané nádvoria: 0,30 km² - 30 ha - 45,40%
Vinice: 0,00 km² - 0 ha - 0,02%	- Plocha ostatná: 0,16 km² - 16 ha - 23,89%
Záhrady: 0,12 km² - 12 ha - 2,56%	
Ovocné sady: 0,02 km² - 2 ha - 0,36%	
- Trvalé trávnaté porasty: 0,41 km² - 41 ha - 8,80%	

Celkový počet obyvateľov obce Koláre dosahoval svoje maximum v roku 1970, kedy sa v štatistických údajoch uvádza, že obec mala rekordných 444 obyvateľov. V 80. rokoch 19. storočia až po 30. roky 20. storočia bol stav obyvateľov pomerne vyrovnaný, od roku 1980 môžeme sledovať neustály pokles. Obec dosahuje svoje minimum v posledných rokoch. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2021 bolo v obci registrovaných 243 obyvateľov.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

..... **Index starnutia** predstavoval hodnotu 600. Priemerný vek občanov obce je 52 rokov.

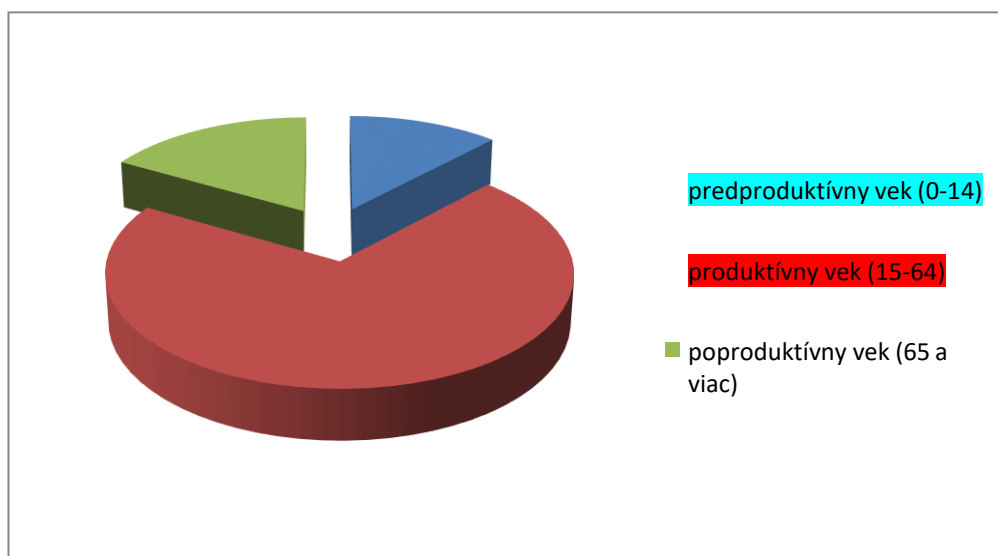
Vývoj počtu obyvateľov:			
1970:	444		
1980:	393	[rozdiel 1980-1970: -51]	(úbytok)
1991:	341	[rozdiel 1991-1980: -52]	(úbytok)
2001:	313	[rozdiel 2001-1991: -28]	(úbytok)
2011:	272	[rozdiel 2011-2001: -41]	(úbytok)
2013:	262	[rozdiel 2013-2011: -10]	(úbytok)
2021:	243	[rozdiel 2013-2021: -19]	(úbytok)

Graf č.4 – veková štruktúra obyvateľov (za rok 2021)

Obyvateľstvo podľa veku a pohlavia

kategória	muži	ženy	spolu	rozdiel (M-Ž)
0 - 4	1	2	3	-1
5 - 9	1	3	4	-2
10 - 14	1	1	2	0
15 - 19	1	6	7	-5
20 - 24	5	8	13	-3
25 - 29	10	8	18	2
30 - 34	9	8	17	1
35 - 39	9	7	16	2
40 - 44	15	9	24	6
45 - 49	16	8	24	8
50 - 54	11	6	17	5
55 - 59	12	15	27	-3
60 - 64	11	6	17	5
65 - 69	7	9	16	-2
70 - 74	6	6	12	0
75 - 79	4	11	15	-7
80 - 84	3	6	9	-3
85 - 89	0	2	2	-2
90 - 94	0	0	0	0
95 - 99	0	0	0	0
100 a viac	0	0	0	0
nezistené	0	0	0	0
spolu	122	121	243	4

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Zdroj: ŠÚ SR, 2021

Náboženské vyznanie obyvateľov

vierovyznanie	počet	podiel (%)
1.) Rímskokatolícka cirkev	221	90.95
2.) Evanjelická cirkev augsburského vyznania	1	0.41
3.) Gréckokatolícka cirkev	0	0
4.) Reformovaná kresťanská cirkev	1	0.41
5.) Pravoslávna cirkev	0	0
6.) Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0	0
7.) Evanjelická cirkev metodistická	0	0
8.) Kresťanské zbory	0	0
9.) Apoštolská cirkev	0	0
10.) Bratská jednota baptistov	0	0
11.) Cirkev adventistov siedmeho dňa	0	0
12.) Cirkev bratská	0	0
13.) Ústredný zväz židovských náboženských obcí	0	0
14.) Starokatolícka cirkev	0	0
15.) Cirkev československá husitská	0	0
16.) Novoapoštolská cirkev	0	0
17.) Bahájske spoločenstvo	0	0
18.) Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	0	0
19.) iné	0	0
20.) bez vyznania	17	6.17
21.) nezistené	5	2.06

Zdroj: ŠÚ SR, 2021

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímskokatolíckym vyznaním – 91 %, narastá obyvateľov bez vyznania 6 % a nezistené je vyše 2 % obyvateľov.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Obyvateľstvo podľa vzdelania

vzdelanie		počet	podiel (%)
1.)	základné	56	23.05
2.)	učňovské (bez maturity)	93	38.27
3.)	úplné stredné odborné (s maturitou)	55	22.63
4.)	vyššie odborné vzdelanie	11	4.53
5.)	vysokoškolské	14	5.76
6.)	Bez školského vzdelania nad 15 rokov	1	0.41
7.)	bez školského vzdelania	8	3.29
8.)	nezistené	5	2.06

Obyvateľstvo podľa materinského jazyka

jazyk	počet	podiel (%)
1.) Slovenský	35	14.4
2.) Maďarský	202	83.13
3.) Rómsky	0	0
4.) Rusínsky	0	0
5.) Ukrajinský	0	0
6.) Český	1	0.41
7.) Nemecký	0	0
8.) Poľský	0	0
9.) Chorvátsky	0	0
10.) Jidiš	0	0
11.) Bulharský	0	0
12.) Ostatný	0	0
13.) Nezistený	5	2.06

Obyvateľstvo podľa národnosti

národnosť	počet	podiel (%)
1.) Slovenská	59	24.28
2.) Maďarská	178	73.25
3.) Rómska	1	0
4.) Rusínska	0	0
5.) Ukrajinská	0	0
6.) Česká	0	0.41
7.) Nemecká	0	0
8.) Poľská	0	0
9.) Chorvátska	0	0
10.) Srbská	0	0
11.) Ostatná	0	0
12.) Nezistená	5	2.06

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Používanie PC

aktivita	áno	nie	nezistené	spolu
internet	193	20	30	243
pošta	155	53	35	243
tabuľky	93	155	5	243
texty	110	105	28	243

Zdroj: vlastné

Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov CSEMADOK. Spoločenský a kultúrny život v obci zabezpečuje najmä obecný úrad. Počas roku je organizovaných niekoľko spoločenských akcií, a to Rodinný deň, Deň obce, Úcta k starším a Vianočné stretnutie.

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Apríl/máj – Vyčistime
- Júl – Rodinný deň
- August – Deň obce
- November – úcta k starším
- December - Mikuláš v obci – kultúrny program

Pracovné príležitosti – zamestnanosť

Najvýznamnejší poskytovatelia služieb v obci :

- - Súkromná predajňa potravín - Potraviny MONIKA, majiteľ Gabriel Nagy
- EXPRESSO u Mórica – pohostinstvo, majiteľ Adrián Jakuš

V obci pôsobia samostatne hospodáriaci roľníci:

- František Cseri, Valéria Nagyová, Gabriel Nagy

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v obci :

- Ing. Gabriel Cseri – pestovanie poľnohospodárskych plodín
- AGROGARANT s.r.o. Prevádzka Koláre
- Fyse s.r.o. Koláre – agrolaboratórne služby

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Priemerný počet nezamestnaných (%)

Graf č. 7- Priemerný počet evidovaných nezamestnaných (%)

Nezamestnanosť – vybrané roky

Tabuľka a graf č. 7: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2001 - 2021								
	2001	2007	2009	2010	2011	2019	2020	2024
počet obyvateľov	313	282	275	274	272	245	255	241
počet uchádzačov o zamestnanie	62	54	43	43	38	15	17	16
miera nezamestnanosti	19,81	19,05	15,70	15,65	13,97	6,12	6,67	6,64

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Doprava

Obec Koláre sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa.

O dopravu ľudí sa od roku 1982 stará ČSAD v Modrom Kameni, neskôr SAD Zvolen, dnes Arriva Bratislava. V obci sú dve autobusové zastávky. Spoje do dediny a z nej sú v nevyhovujúcom počte a frekvencii. Priamy spoj z Kolár do okresného mesta je zabezpečený v ranných hodinách a poobedňajších nanajvýš spojom, cesta naspäť z Veľkého Krtíša je možná v ranných hodinách a poobedňajších taktiež spojom.

Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 17,00 hod.

Pešia doprava je vzhľadom na intenzitu dopravy na ceste bezpečná.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obyvatelia obce získavajú pitnú a úžitkovú vodu z prameňov kopaných studní a verejným vodovodom.

V rámci okresu Veľký Krtíš sa implementoval projekt ISPA „Zásobovanie južnej časti okresu Veľký Krtíš pitnou vodou“. Aj v obci Koláre sa vybudoval vodovod prostriedkov tohto projektu.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Odpadové vody sú zachytávané v žumpách a septikoch.

Obec je zapojená ako partner projektu „Rozvinutie ochrany životného prostredia v oblasti vodného hospodárstva – Príprava projektovej dokumentácie k výstavbe kanalizačných sietí a ČOV pre obce: Lesenice, Chrastince, Dolinka, Ďurkovce, Kamenné Kosihy, Koláre, Kosihy nad Ipľom, Kosihovce, Malá Čalomija, Opava, Seľany, Trebušovce a Veľká Čalomija

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformovní.

Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovní nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Súčasný stav

Koláre sú zásobované elektrickou energiou prostredníctvom vzdušnej linky, generálna oprava NN siete bola vykonaná v roku 2005..

Plynifikácia, zásobovanie teplom

Obec Koláre nie je plynifikovaná. Zásobovanie teplom pre bytovú výstavbu, občiansku vybavenosť je zabezpečované kúrením pevným palivom alebo elektrickým vykurovaním.

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasný využitie biomasy pokrýva približne 1,6 %.

3.4 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Kultúra, osвета

Obec	Kultúrny dom	Kino	Folklórny súbor	Knižnica	Múzeum
Koláre	áno	-	-	áno	-

Spoločenské organizácie

Csemadok -Rozvoj Maďarskej kultúry a identity,

V programovom období 2007 - 2013 bola obec Koláre **členom MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia**. V roku 2014 sa členovia MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia rozhodli, že založia 2 nové občianske združenia. Celý proces bol ukončený registráciou **Občianskeho združenia Ipeľská kotlina - Novohrad** dňa 27.03.2015. Od tej doby patrí do občianskeho združenia IKN, ktorý sa uchádza o štatút MAS.

Pri spracovaní novej stratégie CLLD pre OZ IKN boli využívané postupy a metódy interaktívneho plánovania, ktoré sa vyznačujú aktívnym zapojením verejnosti do všetkých etáp prípravy a spracovania, najmä však týchto etáp: SWOT analýza územia, Vízia rozvoja územia, Problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít, Strategická časť (strategický cieľ, strategické priority, špecifické ciele, opatrenia, aktivity), Akčný plán, Finančný plán a Implementačný rámec. Etapy spracovania auditu a monitorovacieho a hodnotiaceho rámca boli vo väčšej miere úlohou vonkajších expertov. Stretnutia k tvorbe stratégie CLLD sa konali počas rokov 2014 a 2015. Celkom bolo realizovaných 8 stretnutí priamo v území s celkovým počtom účastníkov 141 osôb.

Územie Občianskeho združenia tvoria 2 mikroregióny (**mikroregión Údolie Čebovského potoka, mikroregión Ipeľská dolina**), ktoré sú súčasťou okresu Veľký Krtíš, kde zaberajú jeho celú juhozápadnú časť.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Stredná škola	Obchod
Koláre	áno	-	-	áno	-	-	-	áno

3.5 MATERIÁLNE ZDROJE

Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

V súčasnej dobe je v obci Koláre spolu 99 domácností, z toho 99 rodinných domov a 1 bytový dom.

3.6 EKONOMICKÉ ZDROJE

Hospodárska základňa

Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárského, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídliacich mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Hospodárska činnosť v obci

Najvýznamnejší poskytovatelia služieb v obci :

- - Súkromná predajňa potravín - Potraviny MONIKA, majiteľ Gabriel Nagy
- EXPRESSO u Mórica – pohostinstvo, majiteľ Adrián Jakuš

V obci pôsobia samostatne hospodáriaci roľníci:

- František Cseri, Valéria Nagyová, Gabriel Nagy

Najvýznamnejšia poľnohospodárska výroba v obci :

- Ing. Gabriel Cseri – pestovanie poľnohospodárskych plodín
- AGROGARANT s.r.o. Prevádzka Koláre
- Fyse s.r.o. Koláre – agrolaboratórne služby

Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z. z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci zaradený do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

Obec nemá poľovnícke združenie.

Rekreácia a cestovný ruch

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu v rámci SR:

- a)** Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy.
- b)** Mestský a kultúrny cestovný ruch.
- c)** Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitness, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu.
- d)** Vidiecky cestovný ruch a agroturistika.
- e)** Doplnkové formy cestovného ruchu.

Na základe hore uvedenej klasifikácie nosných foriem cestovného ruchu Slovenska obec Koláre má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky. Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

4 SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
- chránené územia - prírodný potenciál pre rozvoj vidieckej turistiky - rieka Ipel' - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych profesiách - rozvíjajúca sa cezhraničná spolupráca (Maďarsko – Slovensko)	- zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku - zhoršujúca sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - vysoká miera nezamestnanosti - strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných - nízka schopnosť čerpať štrukturálne fondy EÚ - prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia - u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením - nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie - slabý marketing územia - neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva - využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a cestovného ruchu (turistické chodníky, múzeá a ľudové domy) - spolupráca s BBSK - voľná pracovná sila - partnerstvá existujúce a tvoriace sa	- nesolventnosť obyvateľstva na vidieku - daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - konzervatívnosť obyvateľstva - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce - nízka informovanosť na vidieku - informačná izolácia obce - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

▪ reforma verejnej správy ▪ možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) ▪ nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho	▪ nepružná legislatíva, absencia zákonov ▪ nesystémový prístup k poľnohospodárstvu ▪ zmena vlády
--	--

5 ANALÝZA PROBLÉMOV

Zástupcovia obce Koláre v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra** (mosty a prístupové komunikácie, kanalizácia formou domových čistiární, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo, alternatívne zdroje energií)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry a cestovného ruchu** (ľudový dom, múzeum, viacúčelové ihrisko, sprístupnenie studničiek, turistický chodník, cyklistický chodník)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov, riešenie otázok dlhodobej nezamestnanosti)

Za najväčšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- malé možnosti seberealizácie sa miestneho obyvateľstva či v oblasti pracovnej alebo voľnočasovej,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia (Česko, Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko).

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nízka vôľa k seberealizácii občanov obce.

6 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

6.1 VÍZIA OBCE

Vízia je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzerat', aké miesto chce Koláre zaujať v rámci regiónu. Vízia má vyjadrovať nie len želanie, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Koláre obsahuje 3 špecifické ciele, ktoré sú rozdelené na opatrenia a aktivity. Opatrenia popisujú stav, ktorý sa realizáciou Programu rozvoja obce má dosiahnuť. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať.

Vízia na obdobie rokov 2044 – 2030:

Občania obce Koláre budú žiť v obci s dobrou infraštruktúrou a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších. Obec bude aktívne ponúkať danosti v oblasti rozvoja vidieckej turistiky, prírodných daností a bude rozvíjať aktívne cezhraničnú spoluprácu.

Občania obce Koláre budú žiť v obci s dobrou infraštruktúrou a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších. Obec bude aktívne ponúkať danosti v oblasti rozvoja vidieckej turistiky, prírodných daností bude rozvíjať aktívne cezhraničnú spoluprácu

6.2 IDENTIFIKÁCIA CIEĽOV A POPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Zabezpečiť vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj obce Koláre, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci a rozvoj na báze zhodnotenia jej vnútorného prírodného potenciálu s využitím externých doplnkových zdrojov.
Aktívne využívať cezhraničnú spoluprácu s Maďarskou republikou

PRIORITY

↓	↓	↓	↓	↓	↓
1.BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY	2.ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV	3.SOCIÁLNO- EKONOMICKÝ ROZVOJ	4.OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	5. ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU	6.PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE

7 IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC CIEĽOV A OPATRENÍ

7.1 OPATRENIA A AKTIVITY

PRIORITA č. 1 – BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY
--

1.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry

- Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch, oplotenia v cintoríne
- Rekonštrukcia domu smútku
- Rekonštrukcia obecného úradu
- Vybudovanie parkoviska pri kostole a cintoríne

1.2 Budovanie a rozvoj kultúrno-spoločenskej infraštruktúry

- Zriadenie ľudového domu (skanzen), múzea
- Vybudovanie klubu dôchodcov
- Modernizácia, rekonštrukcia kultúrneho domu

1.3 Budovanie a rozvoj verejnej infraštruktúry

- Technická príprava a vybudovanie kanalizačnej siete
- Technická príprava a vybudovanie ČOV
- Výstavba mostov cez rieku Ipel'

1.4 Budovanie a modernizácia obecnej infraštruktúry

- Vybudovanie multifunkčného ihriska a obnova detského ihriska
- Vybudovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov
- Výstavba odvodňovacích kanálov

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

- Budovanie, modernizácia, rekonštrukcia obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom, knižnica, atď.)
- Úprava, vybudovanie bezpečnostného kamerového systému/protipožiarne zariadenie

PRIORITA č. 2 – ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

2.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne a zamestnanosti obce

- Realizácia projektov aktivizácie
- Realizácia projektov zamestnanosti
- Realizácia rekvalifikačných kurzov
- Prevádzkovanie prepravnej služby
(nákup auta alebo mikrobusu,
vytvorenie pracovných miest)
- Obnova predškolskej výchovy

2.2 Rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľov

- Rozvoj partnerstiev obcí (EGTC – cezhraničná spolupráca,
- EA CEA – Program Európa pre občanov)
- Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí
- Vytvorenie oddychových plôch, miestneho parku a pod.
- Vytvorenie a podpora kultúrno-vzdelávacieho sociálneho centra v obci

PRIORITA č. 3 – SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ ROZVOJ

3.1 Podpora a rozvoj sociálnych služieb

- Zavedenie a rozvoj systému sociálnej starostlivosti – opatrovateľská služba
- Realizácia terénnej sociálnej práce
- Podpora programov sociálnej starostlivosti o starých, nevládných občanov

3.2 Podpora a rozvoj podnikania v obci

- Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)
- Tvorba prostredia pre podnikateľov a investorov
- Podpora a rozvoj programov pre rozvoj podnikania
- Využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Program rozvoja obce Koláre na roky 2024 - 2030

PRIORITA č. 4 – OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

4.1 Podpora a ochrana životného prostredia

- Odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu
- Protipovodňové opatrenia
- Vybudovanie a vybavenie zberného dvora
- Vybudovanie skládky biologicky rozložiteľného odpadu – kompostovisko

4.2 Rozvoj a budovanie životného prostredia v obci

- Realizácia ďalších programov ochrany životného prostredia
- Výsadba verejnej zelene – zelená infraštruktúra
- Vytvorenie podmienok a programy a programu ekoturizmu

PRIORITA č. 5 – ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU

5.1 Budovanie turistickej infraštruktúry

- Výstavba vyhliadkovej veže
- Vytvorenie náučného chodníka a oddychovými zónami, altánkom, preliezky pre deti
- Vybudovanie cyklotrás
- Vybudovanie doku pre člny, kajaky a kanoe

5.2 Rozvoj služieb v oblasti turizmu a cestovného ruchu

- Podpora a rozvoj vidieckeho turizmu, agroturistiky (podpora turistických zariadení)
- Skvalitnenie ubytovacích zariadení a služieb

PRIORITA č. 6 – PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE

6.1 Tvorba propagácie, zvýšenie informovanosti obyvateľov, efektívna informovanosť pre návštevníkov obce

- Modernizácia, skvalitnenie poskytovania informácií na verejných tabuliach
- Vytvorenie informačných tabúl, propagačných materiálov (viacjazyčné) pre obyvateľov a návštevníkov obce
- Tvorba a vydanie monografie obce

Program rozvoja obce Koláre na roky 2044 - 2030

8 AKČNÝ PLÁN

PRIORITA opatrenie	Plánovaná aktivita	Zdroj financovanie	Finančná náročnosť (v €)	Časový plán	Indikátory plnenia
PRIORITA č. 1 – BUDOVANIE A REKONŠTRUKCIA TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY					
1.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry	Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch, oplotení v cintoríne	ERDF, **	50 000,00	2024 -2030	Rekonštrukcia a vybudovanie spevnených plôch pri cintoríne, dobudovanie úprava pre potreby obyvateľov
	Rekonštrukcia domu smútku	SF EÚ, **	90 000,00	2024 -2030	Rekonštrukcia domu smútku pre potreby obyvateľov, materiálno- technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Výstavba nájomných bytov	ŠF EÚ, **	950 000,00	2024 -2030	Výstavba bytov pre potreby uspokojenia dopytu po bývaní, Počet nových bytových jednotiek, upravené okolie
1.2 Budovanie a rozvoj kultúrno-spoločenskej infraštruktúry	Zdriadenie ľudového domu (skanzen), múzea	ŠF EÚ, **	30 000,00	2024 -2030	Počet návštevníkov, rozvoj cestovného ruchu
	Vybudovanie klubu dôchodcov	X, **	50 000,00	2024 -2030	Počet dôchodcov, materiálno-

					technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Modernizácia, rekonštrukcia kultúrneho domu	ERDF	150 000,00	2024 -2030	vybudované priestory kultúrneho domu, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
1.3 Budovanie a rozvoj verejnej infraštruktúry	Technická príprava a vybudovanie kanalizačnej siete	X	500 000,00	2024 -2030	km vybudovanej kanalizácie Počet pripojených domácností
	Technická príprava a vybudovanie ČOV	X	500 000,00	2024 -2030	počet pripojených domácností
	Výstavba mostov cez rieku Ipel'	X	4 000 000,00	2024 -2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zvýšenie atraktivity obce
1.4 Budovanie a modernizácia obecnej infraštruktúry					
	Vybudovanie multifunkčného ihriska a detského ihriska	Program LEADER	50 000,00 25 000,	2024 -2030	početnosť využitia a počet užívateľov

Program rozvoja obce Koláre na roky 2014 - 2020

	Vybudovanie a rekonštrukcia miestnych chodníkov	X	100 000,00	2024 -2030	m zrekonštruovaných miestnych chodníkov
	Obnova miestnej komunikácie	ERDF	150 000,00	2024 -2030	m zrekonštruovaných miestnych komunikácií
	Výstavba odvodňovacích kanálov	X	50 000,00	2024 -2030	materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Budovanie, modernizácia, rekonštrukcia obecných budov (obecný úrad, kultúrny dom, knižnica, atď.)	X	100 000,00	2024 -2030	Modernizácia, materiálno-technické vybavenie v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy
	Úprava, vybudovanie bezpečnostného kamerového systému/protipožiarne zariadenie	ERDF	30 000,00	2024 -2030	skvalitniť komplexnú ochranu života, zdravia a majetku obyvateľov, návštevníkov obce
PRIORITA č. 2 – ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV					
2.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne a zamestnanosti obce	Realizácia projektov aktivizácie	X	X	2024 -2030	Realizácia aktivačných programov a prác v súlade s potrebami obyvateľov a podmienkami MPSVaR SR
	Realizácia projektov zamestnanosti	X	X	2024 -2030	Realizácia kurzov, školení a prednášok na podporu vzdelávania
	Realizácia rekvalifikačných kurzov	X	X	2024 -2030	Realizácia kurzov, školení a prednášok

Program rozvoja obce Koláre na roky 2014 - 2020

	Prevádzkovanie prepravnej služby (nákup auta, vytvorenie pracovných miest)	X	35 000,00	2024 -2030	Zvýšenie zamestnanosti obyvateľov
	Obnova predškolskej výchovy	X	100 000,00	2024 -2030	Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov, počet detí
2.2 Rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľov	Rozvoj partnerstiev obcí (EGTC – cezhraničná spolupráca, EA CEA – Program Európa pre občanov)	X	X	2024 -2030	Realizácia rôznych programov rozvoja spolupráce a kultúrno-spoločenskej úrovne obyvateľov (pravidelných aj príležitostných) v súlade s možnosťami, záujmami
	Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí	X	1 000,00	2024 -2030	Realizácia rôznych kultúrno-spoločenských podujatí (pravidelných aj príležitostných) v súlade s možnosťami, potrebami
	Vytvorenie oddychových plôch, miestneho parku a pod.	X	X	2024 -2030	Počet vybudovaných zelených zón, upravené okolie,
	Vytvorenie a podpora kultúrno-vzdelávacieho sociálneho centra v obci	X	X	2024 -2030	Realizácia rôznych kultúrno-spoločenských programov a pod.
PRIORITA č. 3 – SOCIÁLNO-EKONOMICKÝ ROZVOJ					
3.1 Podpora a rozvoj sociálnych služieb	Zavedenie a rozvoj systému sociálnej starostlivosti – opatrovateľská služba	X	30 – 40 000,00	2024 -2030	Realizácia terénnych služieb starostlivosti pre cieľové skupiny, tvorba pracovných miest
	Realizácia terénnej sociálnej práce	X	30 000,00	2024 -2030	Realizácia terénnych služieb starostlivosti pre cieľové skupiny, tvorba pracovných miest
	Podpora programov sociálnej starostlivosti o starých,	X	X	2024 -2030	Realizácia ďalších programov sociálnej starostlivosti v súlade s potrebami, projektom a podmienkami výzvy

Program rozvoja obce Koláre na roky 2014 - 2020

	nevládných občanov				
3.2 Podpora a rozvoj podnikania v obci	Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)	X, **	X	2024 -2030	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom MAS
	Tvorba prostredia pre podnikateľov a investorov	X	X	2024 -2030	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom, účasť podnikateľov a investorov
	Podpora a rozvoj programov pre rozvoj podnikania	X	X	2024 -2030	Príprava samosprávy na programy podporujúce regionálny rozvoj prostredníctvom MAS
	Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	X	X	2024 -2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest
PRIORITA č. 4 – OCHRANA A TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA					
4.1 Podpora a ochrana životného prostredia	Odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu	Environmentálny fond, Obec	50 000,00	2024 -2030	Počet zlikvidovaných skládok
	Protipovodňové opatrenia		50 000,00	2024 -2030	X
	Vybudovanie a vybavenie zberného dvora	Environmentálny fond, Obec	240 000,00		Počet užívateľov t zozbieraného odpadu
	Vybudovanie skládky biologicky rozložiteľného odpadu – kompostovisko	Environmentálny fond, Obec	50 000,00	2024 -2030	Počet užívateľov t zozbieraného odpadu
4.2 Rozvoj a budovanie životného prostredia v obci	Realizácia ďalších programov ochrany životného prostredia	Environmentálny fond, Obec	X	2024 -2030	X
	Výsadba verejnej zelene – zelená infraštruktúra	Environmentálny fond, MPRV SR	20 000,00	2024 -2030	m ² – výsadba zelene
	Vytvorenie podmienok	Environmentálny	X	2024 -2030	Úroveň podpory

Program rozvoja obce Koláre na roky 2014 - 2020

	a programy a programu ekoturizmu	fond, EPRFV			
PRIORITA č. 5 – ROZVOJ TURIZMU A CESTOVNÉHO RUCHU					
5.1 Budovanie turistickej infraštruktúry	Vytvorenie náučného chodníka a oddychovými zónami, altánkom, preliezky pre deti	X	50 000,00	2024 -2030	počet vybudovaných a udržiavaných chodníkov a informačných tabúl', aktualizácia oznamov
	Vybudovanie cyklotrás	X	X	2024 -2030	Počet návštevníkov, Počet vybudovaných a udržiavaných cyklistických chodníkov a informačných tabúl', aktualizácia oznamov
5.2 Rozvoj služieb v oblasti turizmu a cestovného ruchu	Podpora a rozvoj vidieckeho turizmu, agroturistiky (podpora turistických zariadení)	MAS, EPRFV	50 000,00	2024 -2030	Počet návštevníkov, počet vybudovanej a udržiavanej turistickej infraštruktúry
	Skvalitnenie ubytovacích zariadení a služieb	MAS, EPRFV	X	2024 -2030	Počet návštevníkov, počet vybudovanej a udržiavanej turistickej infraštruktúry
PRIORITA č. 6 – PODPORA PROPAGÁCIE A INFORMOVANOSTI OBCE					
6.1 Tvorba propagácie, zvýšenie informovanosti obyvateľov, efektívna informovanosť pre návštevníkov obce	Modernizácia, skvalitnenie poskytovania informácií na verejných tabuliach	MAS, EPRFV, iné fondy, **	10 000,00	2024 -2030	Počet vybudovaných a udržiavaných verejných informačných tabúl', aktualizácia oznamov, výziev
	Vytvorenie informačných tabúl, propagačných materiálov (viacjazyčné) pre obyvateľov a návštevníkov obce	MAS, EPRFV, iné fondy, **	20 000,00	2024 -2030	Počet vytvorených propagačných materiálov (tlačených, elektronických)
	Tvorba a vydanie monografie obce	iné fondy, **	7 000,00	2024 -2030	Kvalita, obsah monografie obce, propagácia obce

X - odhad rozpočtu bude doplnený po vypracovaní štúdie alebo podrobnej projektovej dokumentácie

Program rozvoja obce Koláre na roky 2014 - 2020

****** uvedený je hlavný zdroj financovania, je nutné počítať so spolufinancovaním

9 ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

9.1 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe rozvoja obce budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- **Rozpočet obce** je základným zdrojom financovania aktivít. Výška voľných prostriedkov je však limitovaná a preto je vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na nasledovné:
- **zabezpečiť prípravu projektov** – projektová dokumentácia, príprava žiadostí
- na čerpanie eurofondov a podobne
- **spolufinancovať europrojekty**
- **financovanie bežných aktivít** – ide najmä o neinvestičné aktivity v oblasti služieb obyvateľom alebo podpore kultúrneho a športového života
- **Ostatné verejné zdroje**, najmä prostriedky ŠFRB sú vhodné na financovanie bytovej výstavby. Príležitosti na získanie nenávratnej finančného príspevku zo štátneho rozpočtu sú v značnej miere obmedzené.
- **Súkromné zdroje** – je možné použiť najmä na v projektoch, ktoré sú orientované na podporu podnikateľského prostredia a súkromný sektor z neho bude mať tiež osôh.
- **Štrukturálne fondy EÚ** – je možné použiť na financovanie mnohých projektov .
- **Úverové zdroje** – úvery sú vhodné na riešenie akútnych investičných potrieb prípadne na financovanie aktivít s pozitívnym dopadom na rozpočet obce.

9.2 ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

PRO Koláre (2024 -2030), je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu v odborných komisiách a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PRO je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možností financovania.

Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä orientáciou podpory na dosiahnuté efekty, t. z.:

- hierarchickým usporiadaním cieľov,
- riadením na základe procesov,
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov,
- permanentným učením sa a inováciou,
- rozvíjaním partnerstiev,
- zodpovednosťou voči verejnosti,

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačné zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahraditeľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

10 MONITORING A HOTNOTENIE

Monitorovanie je systematické a pravidelné zbieranie, analyzovanie a používanie informácií pre účely manažovania a rozhodovania. Monitorovanie splnenia PRO Koláre je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie. Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PRO,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s
- počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PRO.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základy výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné

informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období.

Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu. Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

Aktualizácia a modifikácia PRO sa uskutoční formou vypracovania Návrhu na doplnenie PRO, ktorý bude obsahovať konkrétne nové opatrenia, aktivity a úlohy. Tento návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PRO bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Výboru pre PRO alebo obecného zastupiteľstva.

ZÁVER

PRO je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PRO je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný v SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PRO je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PRV účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja a Národného Strategického plánu rozvoja vidieka SR. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu.

Vykonateľnosť PRO bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PRO bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne dopĺňať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PRO ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Elek Fenyés: Magyarország Geographiai Szótara (Pest, 1851)

www.kolare.sk

<http://e-obce.sk>

<http://www.obce.info>

<http://www.statistics.sk>

<http://www.scitanie.sk>

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR

Národný strategický referenčný rámec - základný strategický dokument SR

Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030

Plán obnovy a odolnosti SR (2021)

Národný strategický referenčný rámec SR

Partnerská dohoda SR

Štatistický úrad SR – data cube,

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. Časť

www.podnemapy.sk

Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja